

Prevenција: "RANO OTKRIVANJE RIZI NOG PONAŠANJA MLADEŽI" (Korisnici: u enici 1. razreda srednjih škola)

Provoditelj: Zavod za javno zdravstvo Osje ko-baranjske županije
Godina provedbe: 2016

Kratki opis programa

Racionala pozadine intervencije: rana detekcija emocionalnih i komunikacijskih poteškoća, a time i prevencija razvoja rizičnih oblika ponašanja. Projekt se provodi s ciljem ranog otkrivanja imbenika rizičnog ponašanja mladeži, prevencije svih oblika PUP-u, prevencije zlorabe alkohola i drugih psihoaktivnih tvari te prevencije delikventnog ponašanja. Ciljana skupina: u enici 1. razreda srednje škole-najvulnerabilnija skupina mladeži zbog promjene škole, dolaska u novu sredinu, promjena seoska-gradska sredina, potrebe samopotvrivanja i inih zahtjeva adolescentnog razdoblja.

Provedba anketiranja je s ciljem utvrivanja stupnja rizika, procjena potrebe tretmana, te sam tretman.

Sažetak programa

Projekt se provodi s ciljem ranog otkrivanja imbenika rizičnog ponašanja mladeži, prevencije svih oblika PUP-u, prevencije zlorabe alkohola i drugih psihoaktivnih tvari te prevencije delikventnog ponašanja.

Ciljana skupina: u enici 1. razreda srednje škole-najvulnerabilnija skupina mladeži zbog promjene škole, dolaska u novu sredinu, promjena seoska-gradska sredina, potrebe samopotvrivanja i inih zahtjeva adolescentnog razdoblja.

Provedba testiranja s ciljem utvrivanja stupnja rizika, procjena potrebe tretmana, te tretman.

Procjena potreba usklađena s Nacionalnom strategijom suzbijanja zlorabe droga i Nacionalnom strategijom zaštite mentalnog zdravlja.

Podaci o uporabi droga u ciljanoj populaciji obuhvaćeni su Izvješćem o zlouporabi droga HZJZ-o i Izvješćem ove službe.

Izvedba programa se usklađuje sa organizacijskim i stručnim resursima Službe.

CILJ:

- rano otkrivanje imbenika rizičnog ponašanja mladeži
- prevencija svih oblika PUP
- prevencija zlorabe alkohola i drugih psihoaktivnih tvari
- prevencija delikventnog ponašanja

CILJANA GRUPA I KORISNICI:

-u enici prvih razreda srednje škole-najvulnerabilnija skupina mladeži zbog promjene škole, dolaska u novu sredinu, promjena seoska-gradska sredina, potrebe samopotvrivanja i inih zahtjeva adolescentnog razdoblja

NAČIN PROVEDENJA:

- roditelji se pismenim putem obavještavaju o testiranju upitnikom
- odgovarajuće upitnike ispunjavaju u enici, prilikom sistematskih pregleda školske medicine,
- potom se sa svakim u enikom obavlja kraći i strukturirani individualan razgovor
- nakon izvršenog testiranja roditeljima u enika, kojima su utvrđena odstupanja upućuje se

- pismeni dopis o potrebi javljanja u Savjetovalište za mentalno zdravlje
- anketiranje, obrada i unos e provoditi djelatnici Službe Centra za prevenciju i lije enje
- bolesti ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Osje ko-baranjske županije, u suradnji sa
- kolegama Službe školske medicine
- na temelju dobivenih rezultata procjenjuje se stupanj rizika za svako pojedino dijete, te se procjenjuje potreba tretmana
- tretmane (individualne i obiteljske) e provoditi djelatnici Službe u prostorijama ove Službe

O EKIVANI REZULTATI:

- rano otkrivanje rizi ne mladeži
- smanjenje potražnje mladeži za sredstvima ovisnosti
- smanjenje broja mladih s PUP

PREDVI ENI PO ETAK I ZAVRŠETAK PROVEDBE PROJEKTA:

- školska godina 2015/2016. god. (zimski semestar)

PODRU JE PROVEDBE PROGRAMA:

- prvi razredi srednjih škola na podru ju grada Osijeka
- cca 1500- 1700 u enika

EVALUACIJA:

Tijekom šk. god. 2015./2016. u enici prvih razreda srednje škole – najvulnerabilnija skupina mladih, zbog promjene škole, dolaska u novu sredinu, promjena seosko-gradske sredine i drugih zahtjeva razvojnog perioda u kojem se nalaze, u sklopu redovnog sistematskog pregleda ispunilo je Upitnik snaga i teško a. Svrha upitnika je rano otkrivanje rizika za mogu e probleme u mentalnom zdravlju djece i mladih. U navedenom razdoblju testirano je ukupno 1295 u enika iz 13 srednjih škola.

Od ukupno 1295 u enika, 690 (53,3%) je bilo muškog spola, odnosno 604 (46,6%) ženskog spola. Podatak o spolu nedostaje za jednog u enika.

Prosje na dob u enika bila je 14,92 godina. Najmla i u enik imao je 14 godina, a najstariji 17. Podatak o dobi nedostaje za 33 u enika.

Broj u enika po ukupnom rezultatu poteško a: uo ljiivo JE da se najviše u enika nalazi u kategoriji prosje nog rezultata, njih 1180 (91,1%), a najmanje u enika pripada kategoriji vrlo visokog rezultata, njih 31 (2,4%). Grani ni rezultat postiglo je 83 u enika (6,4%). Za jednog u enika (0,1%) podatak o ukupnom rezultatu poteško a nedostaje. Na Skali emocionalnih simptoma 1172 u enika (90,5%) postiglo normalan, prosje an rezultat, 54 u enika (4,2%) postiglo je grani an rezultat, a 66 u enika (5,1%) postiglo je vrlo visok rezultat. Za troje u enika (0,2%) podatak o rezultatu na navedenoj skali nedostaje.

Normalan, prosje an rezultat na Skali problema u ponašanju postiglo je 1123 u enika (86,7%), grani an rezultat postiglo je 104 u enika (8,0%), a vrlo visok rezultat ima 65 u enika (5,0%). Za troje u enika (0,2 %) podatak na navedenoj skali nedostaje.

Ukupno 1192 u enika (92,1%) postiglo normalan, prosje an rezultat na Skali hiperaktivnosti. Grani an rezultat postiglo je 47 u enika (3,6%), a vrlo visok rezultat ima 54 u enika (4,1%). Za dvoje u enika (0,2%) podatak na navedenoj skali nedostaje.

Na Skali problema u odnosu s vršnjacima normalan, prosje an rezultat postiglo je 1150 u enika (88,8%). Grani an rezultat ima 119 u enika (9,2%), a vrlo visok rezultat ima 22 u enika (1,7%). Za etiri u enika (0,3%) podatak na navedenoj skali nedostaje.

Na Skali prosocijalnog ponašanja prosje an, normalan rezultat postiglo 1212 u enika (93,7%). Grani an rezultat postiglo je 40 u enika (3,1%), a vrlo nizak rezultat 42 u enika (3,3%). Za jednog u enika (0,1%) podatak na navedenoj skali nedostaje.

Na Skali utjecaja simptoma 1103 u enika (85,2%) postiglo normalan, prosje an rezultat. Grani an rezultat postiglo je 79 u enika (6,1%), a 101 u enik (7,8%) postigao je vrlo visok rezultat. Za dvanaest u enika (0,9%) podatak na

navedenoj skali nedostaje.

T-testom utvrđena je statistički značajna razlika između mladih i djevojaka u ukupnom rezultatu poteškoća, gdje djevojke postižu statistički značajno viši rezultat od mladih ($t = -3,595$; $p < ,01$). Osim toga, utvrđena je i statistički značajna razlika između mladih i djevojaka na Skali emocionalnih simptoma te ovdje djevojke također postižu statistički značajno viši rezultat ($t = -10,959$; $p < ,01$). Na Skali prosocijalnog ponašanja djevojke također imaju statistički značajno veći rezultat od mladih ($t = 6,457$; $p < ,01$). Nadalje, mladi, u usporedbi s djevojkama postižu statistički značajno viši rezultat na Skali problema u ponašanju ($t = 3,549$; $p < ,01$) te na Skali problema u odnosima s vršnjacima ($t = 2,230$; $p < ,01$). Na Skali hiperaktivnosti nije utvrđena statistički značajna razlika između mladih i djevojaka ($t = -1,785$; $p > ,01$).

Roditelji učenika kod kojih je na ukupnom rezultatu poteškoća postignut rezultat 16, odnosno onih kod kojih je na Skali utjecaja simptoma postignut rezultat 3 pismeno su obaviješteni o postojanju rizika te im je preporučeno susret s djelatnicima Centra za zdravstvenu zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Od ukupno 1295 učenika pozvano je njih 144. 86 učenika imalo je povišen rezultat na ukupnom rezultatu poteškoća, a njih 30 na Skali utjecaja simptoma. 28 učenika imalo je oba rezultata povišena.

Razvoj djelatnika: program provode djelatnice službe s VSS (psiholog, liječnik) koji u svojoj primarnoj izobrazbi imaju sadržaje iz domene provedbe programa, osposobljenost za psihoterapijsku intervenciju. Brojne su edukacije na stručnim skupovima izvođača programa, uključujući i edukaciju iz dječje i adolescentne terapije (3. godina), poslijediplomski studij javnog zdravstva, psihoterapije, dvogodišnja edukacija BKT i geštalt.

Za provođenje ovog programa nije potrebna posebna i dodatna izobrazba.

Osobna iskustva i ev. dileme superviziramo na radnim sastancima (stručni kolegij).

Medicinska i psihološka struka sudjeluje u provedbi programa prema etičkim principima struke.

Sadržaji koji su se provodili sukladni su razvojnim potrebama i karakteristikama učenika i po svom sadržaju i načinu provođenja ne izazivaju štetu u njihovu odrastanju.

Iznimna se pozornost posvećuje zaštiti osobnih podataka obradenih upitnika, ako i zaštita podataka učenika u tretmanu.

1. Županije provedbe

Osječko-baranjska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 2015

Datum završetka: 2016

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

ne

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Osječko-baranjska županija

Godina u kojoj se program provodio: 2010

Broj obuhvaćenih korisnika: cca 5000

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Preuzeti program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: Zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Škola

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici imbenici: - emocionalna nestabilnost, nezrelost

- hiperaktivnost i smetnje pažnje

- poteškoće u učenju

- stresne situacije

Zaštitni imbenici: - jačanje i osnaživanje samopoštovanja, samopouzdanja

- komunikacijske vještine

- socijalne vještine rješavanja stresnih situacija

- rad s emocijama

10. Procjena potreba

Način provedbe: Znanstvene spoznaje kao i osobna iskustva, i evaluacija iz ranijih godina provedbe ovog projekta

Očekivani rezultati: - smanjenje broja mladih s rizičnim ponašanjem i emocionalnim poteškoćama

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 64

12. Ciljevi programa

Opis: - rano otkrivanje imbenika rizičnog ponašanja mladeži

-prevencija svih oblika PUP

-prevencija zlorabe alkohola i drugih psihoaktivnih tvari

-prevencija delikventnog ponašanja

Specifični: - adekvatne i prilagođene psihoterapijske intervencije (individualne, obiteljske, psihodijagnostika)

13. Ciljana skupina

Srednja škola

14. Korisnici programa

Opis korisnika: učenici prvih razreda srednjih škola na području grada Osijeka

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 1295

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, psihoterapija (individualna, obiteljska), psihodijagnostika

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa

18. Metoda evaluacije

- upitnik "Moje snage i poteškoće" - statistička obrada podataka

- Izvješće o provedenim intervencijama

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Najviše u enika se nalazi u kategoriji prosje nog rezultata, njih 1180 (91,1%), a najmanje u enika pripada kategoriji vrlo visokog rezultata, njih 31 (2,4%). Grani ni rezultat postiglo je 83 u enika (6,4%).

Od ukupno 1295 u enika pozvano je njih 144 na daljnji individualni i/ili obiteljski tretman

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni prora un programa za jednu godinu provo enja (HRK)

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK):

Drugi izvori (HRK):